

Trestní sankce PO

prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.
JUDr. František Púry, Ph.D.

K sankcím v TOPO

- TOPO vychází též (jako trestní zákoník, TZ) z tzv. dvojkolejnosti sankcí – rozlišuje tresty a ochranná opatření
- TOPO obsahuje vlastní taxativní výčet trestů (§ 15 odst. 1 TOPO), jakož i ochranných opatření (§ 15 odst. 2 TOPO)
- Pozn.: K přiměřenosti trestu srov. rozhodnutí sp. zn. 3 T 40/2016 (Okresní soud v Hodoníně; vedení „řádného života PO“ jako polehčující okolnost)

Sankce

- Tresty (§ 15 odst. 1 TOPO)

zrušení PO	absolutní trest – postihující existenci PO
propadnutí majetku	trest postihující majetek
peněžitý	
propadnutí věci	
zákazu činnosti	trest postihující svobodu podnikání a činnosti
zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži	trest postihující dobrou pověst
zákazu přijímání dotací a subvencí	
uveřejnění rozsudku	

- Ochranná opatření: zabránění věci (§ 26 TOPO) a zabránění části majetku (§ 26a).

Souběžné ukládání sankcí

- Tresty a ochranná opatření lze ukládat samostatně nebo vedle sebe.
 - Některé tresty nelze vedle sebe uložit (§ 15 odst. 3):
 - trest propadnutí majetku a peněžitý trest
 - trest propadnutí věci a zabránění téže věci

Jednotlivé druhy trestů

Trest	Limits		TOPO	Další podmínky
	Min	Max		
zrušení PO	-	-	§ 16	1. U banky, pojišťovny, ... etc. – potřeba vyjádření ČNB (§ 16 odst. 2 TOPO). 2. U komoditní burzy – potřeba vyjádření orgánu státní správy (§ 16 odst. 3 TOPO).
propadnutí majetku	část	celý	§ 17	1. Za ZZZ, kterým PO. získala/snažila získat majetkový prospěch, nebo 2. TZ to za zločin dovoluje. U banky, pojišťovny,... etc. – potřeba vyjádření ČNB (§ 17 odst. 4 TOPO).
peněžitý	20.000 Kč (20 x 1000 Kč)	1,46 miliardy Kč (730 x 2 mil. Kč)	§ 18	U banky, pojišťovny,... etc. – potřeba vyjádření ČNB (§ 18 odst. 3 → § 17 odst. 4 TOPO).

...

Jednotlivé druhy trestů (2)

...

propadnutí věci	-	-	§ 19	Za podmínek v TZ.
zákazu činnosti	1 rok	20 let	§ 20	U banky, pojišťovny,... etc. – potřeba vyjádření ČNB (§ 20 odst. 2 → § 17 odst. 4 TOPO).
zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži	1 rok	20 let	§ 21	TČ se PO dopustila v souvislosti s uzavíráním smluv na plnění veřejných zakázek nebo s jejich plnění, s účastí v zadávacím řízení o veřejných zakázkách, koncesním řízení nebo ve veřejné soutěži.
zákazu přijímání dotací a subvencí	1 rok	20 let	§ 22	TČ se PO dopustila v souvislosti s podáváním nebo vyřizováním žádosti o dotaci, subvenci, návratnou finanční výpomoc nebo příspěvek, s jejich poskytováním nebo využíváním, anebo s poskytováním nebo využíváním jakékoliv jiné veřejné podpory.
uveřejnění rozsudku	-	-	§ 23	Je-li třeba veřejnost seznámit s odsuzujícím rozsudkem.

Zrušení právnické osoby

- § 16 TOPO
 - Soud může uložit trest zrušení právnické osoby právnické osobě se sídlem v České republice, pokud její činnost spočívala zcela nebo převážně v páčání trestného činu nebo trestných činů. Trest zrušení právnické osoby nelze uložit, vylučuje-li to povaha právnické osoby. (odst. 1)

Zrušení právnické osoby

- K rozhodovací praxi viz rozhodnutí:
 - sp. zn. 30 T 3/2016 (Krajský soud v Ostravě)
 - sp. zn. 21 T 55/2017 (Okresní soud v Břeclavi)
 - sp. zn. 27 T 29/2017 (Okresní soud v Kladně)
 - sp. zn. 5 T 99/2016 (Obvodní soud pro Prahu 8)
 - sp. zn. 5 T 50/2016 (Okresní soud v Jihlavě)
 - sp. zn. 17 T 132/2017 (Okresní soud ve Znojmě)
 - sp. zn. 74 T 114/2015 (Okresní soud v Ostravě)

Propadnutí majetku

- § 17 TOPO
 - Soud může uložit trest propadnutí majetku, odsuzuje-li právnickou osobu za zvlášť závažný zločin, kterým pro sebe nebo jiného získala nebo se snažila získat majetkový prospěch. (odst. 1)
 - Bez podmínek odstavce 1 může soud uložit trest propadnutí majetku pouze v případě, že trestní zákoník uložení tohoto trestu za spáchaný zločin dovoluje. (odst. 2)
- Srov. rozhodnutí sp. zn. 77 T 8/2014 (Krajský soud v Ostravě)

Peněžitý trest

- § 18 TOPO
 - Soud může uložit právnické osobě peněžitý trest, odsuzuje-li ji za úmyslný trestný čin nebo trestný čin spáchaný z nedbalosti. Uložení peněžitého trestu nesmí být na újmu práv poškozeného. (odst. 1)
 - Denní sazba činí nejméně 1 000 Kč a nejvíce 2 000 000 Kč. Při určení výše denní sazby zohlední soud majetkové poměry právnické osoby. (odst. 2)

Peněžitý trest

- K rozhodovací praxi viz rozhodnutí:
 - sp. zn. 10 T 12/2017 (Městský soud v Brně)
 - sp. zn. 6 T 161/2017 (Obvodní soud pro Prahu 2)
 - sp. zn. 5 T 13/2017 (Městský soud v Brně)
 - sp. zn. 1 T 130/2016 (Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou)
 - sp. zn. 8 T 90/2016 (Městský soud v Brně)
 - sp. zn. 90 T 105/2016 (Městský soud v Brně)
 - sp. zn. 5 T 47/2015 (Obvodní soud pro Prahu 8)

Propadnutí věci

- § 19 TOPO
 - Soud může uložit právnické osobě trest propadnutí věci, včetně propadnutí náhradní hodnoty, za podmínek stanovených trestním zákoníkem.

Zákaz činnosti

- § 20 TOPO
 - Soud může uložit právnické osobě trest zákazu činnosti na jeden rok až dvacet let, byl-li trestný čin spáchán v souvislosti s touto činností. (odst. 1)

Zákaz činnosti

- Srov. rozhodnutí:
 - sp. zn. 2 T 82/2017 (Okresní soud v Olomouci)
 - sp. zn. 1 T 169/2015 (Okresní soud v Kladně)
 - sp. zn. 11 T 96/2016 (Městský soud v Brně)
 - sp. zn. 2 T 46/2015 (Okresní soud v Rychnově nad Kněžnou)
 - sp. zn. 15 T 174/2017 (Okresní soud v Hodoníně)
 - sp. zn. 3 T 62/2016 (Okresní soud Brno - venkov)
 - sp. zn. 2 T 156/2016 (Městský soud v Brně; v kontextu otázky upuštění od potrestání)

Zákaz plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži

- § 21 TOPO
 - Soud může uložit trest zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži právnické osobě na jeden rok až dvacet let, dopustila-li se právnická osoba trestného činu v souvislosti s uzavíráním smluv na plnění veřejných zakázek nebo s jejich plněním, s účastí v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži. (odst. 1)
 - Trest zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži jako trest samostatný může soud uložit, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu uložení jiného trestu není třeba. (odst. 2)

Zákaz přijímání dotací a subvencí

- § 22 TOPO
 - Soud může uložit trest zákazu přijímání dotací a subvencí právnické osobě na jeden rok až dvacet let, dopustila-li se právnická osoba trestného činu v souvislosti s podáváním nebo vyřizováním žádosti o dotaci, subvenci, návratnou finanční výpomoc nebo příspěvek, s jejich poskytováním nebo využíváním, anebo s poskytováním nebo využíváním jakékoliv jiné veř. podpory. (odst. 1)
 - Trest zákazu přijímání dotací a subvencí jako trest samostatný může soud uložit, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu uložení jiného trestu k dosažení účelu trestu není třeba. (odst. 2)

Uveřejnění rozsudku

- § 23 TOPO
 - Soud může uložit trest uveřejnění rozsudku, je-li třeba veřejnost seznámit s odsuzujícím rozsudkem, zejména vzhledem k povaze a závažnosti trestného činu, anebo vyžaduje-li to zájem na ochraně bezpečnosti lidí nebo majetku, popřípadě společnosti. Přitom soud určí druh veřejného sdělovacího prostředku, ve kterém má být rozsudek uveřejněn, rozsah jeho uveřejnění a lhůtu určenou právnické osobě k uveřejnění rozsudku. (odst. 1)

Uveřejnění rozsudku

- Srov. rozhodnutí:
 - sp. zn. 5 T 81/2017 (Obvodní soud pro Prahu 1)
 - sp. zn. 2 T 78/2016 (Obvodní soud pro Prahu 1)
 - sp. zn. 2 T 40/2017 (Okresní soud v Opavě)
 - sp. zn. 4 T 83/2017 (Okresní soud v Šumperku)
 - sp. zn. 8 T 123/2015 (Obvodní soud pro Prahu 1)

Aplikační praxe – prvních 5 let

- K 13.12.2016 odsouzeno 149 PO
 - z toho 131x s.r.o., 8x a.s., 4x zapsané spolky (včetně o.s.), 3x v.o.s., 1x družstvo, o.p.s. a odštěpný závod zahraniční PO
 - zpravidla jde o malé korporace (jednoosobní, popř. s několika málo společníky a jednatelem)
 - zpravidla společnosti s minimálním základním kapitálem (u a.s. až na jednu PO vždy)

Aplikační praxe – prvních 5 let

- regionálnost při postihu PO
 - 2/3 odsouzení v jihomoravském kraji (nejvíce u MS Brno – 50 odsouzených PO, tj. 1/3 všech)
 - PO dosud odsouzeny jen u 29 OS (z celkových 86) a 3 KS (z 8)
 - tj. u cca 2/3 soudů dosud nebyla odsouzena ani jedna PO
- PO odsouzena 43x trestním příkazem, 106x rozsudkem, odvolací soud jen v 25 případech (v případě trestu zrušení PO jen 4x z 16)

Aplikační praxe – k 7. 10. 2018

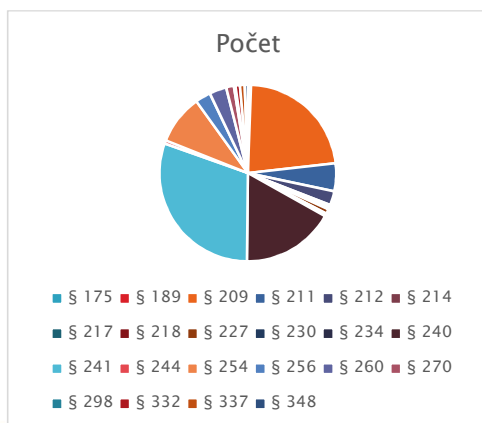
- K 7. 10. 2018 odsouzeno 336 PO
 - z toho 302x s.r.o., 13x a.s., 10x zapsané spolky (včetně o.s.), 3x v.o.s., o.p.s. a SE, 1x družstvo a odštěpný závod zahraniční PO
 - zpravidla jde o malé korporace (jednoosobní, popř. s několika málo společníky a jednatelem)
 - zpravidla společnosti s minimálním základním kapitálem (u a.s. až na jednu PO vždy)

Aplikační praxe – k 7. 10. 2018

- regionálnost při postihu PO
 - více než 1/2 odsouzení v jihomoravském kraji (nejvíce u MS Brno – 97 odsouzených PO, tj. téměř 1/3 všech)
 - PO dosud odsouzeny již u 49 OS (z celkových 86 = více než 1/2) a 6 KS (z 8 = 3/4)
 - viz tabulka
- PO odsouzena 95x trestním příkazem, 241x rozsudkem, odvolací soud v 78 případech (v případě trestu zrušení PO jen 13x z 52 případů jeho uložení)

Aplikační praxe

- TČ, za které byly PO odsouzeny

TČ – § TZ	Počet	%
§ 175	1	0,3
§ 189	1	0,3
§ 209	80	23,8
§ 211	18	5,4
§ 212	9	2,7
§ 214	1	0,3
§ 217	1	0,3
§ 218	1	0,3
§ 227	3	0,9
§ 230	1	0,3
§ 234	1	0,3
§ 240	60	17,9
§ 241	107	31,8
§ 244	2	0,6
§ 254	32	9,5
§ 256	10	3,0
§ 260	11	3,3
§ 270	5	1,5
§ 298	1	0,3
§ 332	3	0,9
§ 337	3	0,9
§ 348	2	0,6

Problémy apl. praxe při ukládání trestů

- Ukládání trestů – k 7.10.2018 – celkem 336 odsouzených PO
- V tabulce uvedeny hlavní i vedlejší druhy trestu

Druh trestu	Počet	Tj. %
Zrušení PO	52	15,38%
Propadnutí majetku	4	1,18%
Peněžitý trest	111	33,14%
Propadnutí věci	7	2,07%
Zákaz činnosti	127	37,57%
Zákaz plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži	6	1,78%
Zákaz přijímání dotací a subvencí	3	0,89%
Uveřejnění rozsudku	37	11,24%

Problémy apl. praxe při ukládání trestů

- Zpravidla ukládán jediný druh trestu (hlavní), nevyžívány tzv. vedlejší tresty
- Vedlejší trest (vedle trestu hlavního)
 - Využit jen v 10 ze 336 případů (tj. 2,9 %) – 4x vedle zrušení PO propadnutí majetku, 4x vedle peněžitého trestu ZČ (z toho v 1 případě dvou trestů), 1x vedle uveřejnění rozsudku a 1x kombinace PV a PM

Problémy apl. praxe při ukládání trestů - Peněžitý trest

- Univerzální (a základní) druh trestu – peněžitý trest
 - uložen jen v cca 1/3 případů – celkem 112 případů (33,14 %)
 - z toho celkem v 14 případech nezákonně vyměřen (tj. v 13 % případů) (ve skutečnosti ještě více – jeden ods. R s nezákonným PT zrušen v dovolacím řízení)

Problémy apl. praxe při ukládání trestů - Peněžitý trest

- z toho v 8 případech uložen celkově pod dolní hranici tr. sazby (20 000 Kč) – 4x nedodržen minimální počet denních sazeb 20 (OS Rychnov n. K., OS Praha 7, MS Brno a KS Ostrava), 1x nedodržena denní sazba (100 Kč)
- v celkem 7 případech nedodržen minimální počet denních sazeb (tj. stanoven pod 20)
- v celkem 7 případech nedodržena minimální výše denní sazby (tj. pod 1000 Kč)

Problémy apl. praxe při ukládání trestů - Peněžitý trest

- v 29 případech uložen na samé spodní hranici (20 x 1000 = 20 000 Kč), z toho 1x při nedodržení výše d.s.
- v 46 dalších případech v celkové výměře do 50 000 Kč (zpravidla s minimální výši d.s. 1000 Kč, někdy i mimo sazbu)
 - v 96 ze 111 případů celková výměra do 100 000 Kč, pouze 3 případy 1 mil. Kč a po jednom 3 mil. a 5. mil. Kč (z toho 2x zatím upuštěno - § 344 odst. 1 TŘ)

Problémy apl. praxe při ukládání trestů - Peněžitý trest

- PT ukládán na samé spodní hranici či blízko ní, není využívána celá šíře možné výměry PT, nedostatečná práce s principem výměry podle denních sazeb
 - k tomu obdobně srov. č. 9/2014 Sb. rozh. tr. – Zhodnocení praxe soudů v oblasti ukládání a výkonu vybraných tr. sankcí v letech 2010 a 2011, dále srov. Rt 3/2018-V.
- nedostatečné odůvodnění v rozsudku (zpravidla v podstatě absentuje)

Probl. apl. praxe - zrušení PO, propadnutí majetku a propadnutí věci

- Zrušení P.O.
 - nejpřísnější druh trestu
 - uložen v 52 případech (tj. 15,38 %)
 - za majetkovou a hospodářskou t.č. (zejm. podvody, včetně daňových, neodvedení... § 241 TZ)
 - nedostatky – nenáležitá obhajoba ze strany opatrovníka (zpravidla ustanoven, nebrojí proti trestu, nepodává odvolání)
 - nedostatečné zdůvodnění splnění podmínek pro uložení tohoto trestu (často/zpravidla se jimi soudy vůbec nezabývaly)

Probl. apl. praxe - zrušení PO, propadnutí majetku a propadnutí věci

- Propadnutí majetku
 - využít jen 4x (1x jako hlavní, jinak jako vedlejší trest vedle zrušení PO)
- Propadnutí věci
 - využít 7x (až na 1 výjimku jako vedlejší trest)

Děkuji Vám za pozornost!